

بسم الله الرحمن الرحيم

مهدی عج وارث میراث حسین ع

زهیر دهقانی آرانی

در آیین بندگی الهی، هر رهرو، وامدار و ادامه دهنده مسیر بندگی است که پیشینیان وی در آن کوی قدم نهاده‌اند. سلسله انبیاء و اولیای الهی نیز چنین هستند. هر پیامبری قدم بر جای پای پیامبر قبل از خود گذارده و با اندوخته هدایتگری خویش بر توشه راهبری انبیاء پیش از خود افزوده است.^۱

نبی گرامی اسلام ص وارث علوم جمیع پیامبران است. دین او آخرین دین و حاوی تمام عناصر هدایت تا قیامت است. مطابق اعتقادات شیعه او این میراث گرانبها را به امیرالمومنین علی ع سپرده است.^۲ و این میراث عظیم در سلسله ائمه طاهرین دست به دست گشته و در انتها به امام آخرین و سلاله اوصیاء پیامبر حضرت ولی عصر عج رسیده است. با نگاهی گذرا به زیارتنامه‌های عام و خاص ائمه طاهرین به این موضوع و اهمیت آن پی می‌بریم چنانکه در برخی زیارت‌ها تعدد طرح مبحث ارث بردن امام از هریک از انبیاء قبلی و امامان پیشین به وضوح نمودار است.^۳

امام حسین ع وارث تمامی انبیای الهی

در میان زیارات امامان، این موضوع در زیارت‌های متعددی از امام حسین ع آمده است. یکی از این موارد زیارت وارث امام حسین ع است که در عین کوتاه بودن به طور مفصل به میراث داری سید الشهداء از انبیاء و اولیاء پیشین اشاره شده است. "الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ آدَمَ صَفْوَةَ اللَّهِ، الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ نُوحٍ نَبِيِّ اللَّهِ،... الْسَّلَامُ عَلَيْكَ يَا وَارِثَ فَاطِمَةَ بِنْتِ رَسُولِ اللَّهِ"^۴ حال سوال اینجاست که منظور از وراثت امام حسین ع از انبیاء و امامان پیشین چیست؟

وقتی به امام حسین (ع) وارث پیامبران گفته می‌شود، پیداست که ارث مادی و مالی منظور نیست، زیرا اولاً هنگامی که در پیشگاه مقدسش برای زیارت می‌ایستیم و این کلمات را بر زبان

1 - به عنوان نمونه "و ورث سلیمان داوود" نمل (27) آیه 16.

2 - "الْسَّلَامُ عَلَى صَالِحِ الْمُؤْمِنِينَ، وَوَارِثِ عِلْمِ النَّبِيِّينَ" زیارت امام علی ع ، مفاتیح الجنان

3 - به عنوان نمونه می‌توان در زیارات عام به زیارت جامعه کبیره (السلام علی ائمه الهدی و مصابیح الدجی و ... ورثه الانبیاء) و در زیارات خاص به زیارت وارث حضرت سید الشهداء و نیز زیارت امام رضاع اشاره نمود.

4 - زیارت وارث، مفاتیح الجنان

جاری می‌کنیم، به قصد تعظیم و تجلیل از مقام شامخ او است، نه خبر دادن از این که چه اموالی را از پیغمبران به ارث بُرد! ثانیاً اگر هم مالی از پیغمبران باقی مانده بود، زمانی طولانی بین آدم و دیگر پیامبران با امام حسین (ع) است و می‌بایست به بازماندگان مستقیمشان می‌رسید، نه امام حسین، پس باید معنای دیگری را جستجو کرد.

وراثت حسین (ع) از انبیا و اوصیا برای آن است که خط جهاد در راه حق و مبارزه با باطل و ستم و طاغوت، سرلوحه دعوت همه انبیای الهی بوده و کربلا تجلی‌گاه درگیری حق و باطل است. عاشورا حضور دوبارهٔ آدم و نوح و ابراهیم و موسی و عیسی (ع) در قله فریادگری و هدایت است. این که حسین را وارث آدم (ع) می‌خوانیم و زیارت وارث را با سلام بر آن پیغمبران الهی آغاز می‌کنیم، برای همین است؛ یعنی نقطه اتصال همه حرکت‌های الهی و انقلاب‌های خدایی، به صورت تجسم دوباره پیامبران و اوصیا در لحظه‌های خورشیدی عاشورا و واقعیت سرشار کربلا.^۵

از سوی دیگر قرآن مجید یکی از اهداف بعثت پیامبران را قیام برای عدالت اجتماعی یا آماده کردن زمینه برای آن می‌داند: «لقد ارسلنا بالبینات و انزلنا معهم الکتاب و المیزان ليقوم الناس بالقسط؛ پیامبران را با دلائل روشن فرستادیم و با آن‌ها کتاب و میزان نازل کردیم تا مردم برای برپایی عدالت قیام کنند».^۶ در زیارت امام حسین (ع) می‌خوانیم: «أشهد أنّک قد أمرت بالقسط و العدل و دعوت إلیهما؛ گواهی دهم که دستور به عدل و داد فرمودی و مردم را به آن دعوت کردی».^۷ از این رو می‌توان نتیجه گرفت: تلاش برای برپایی عدالت اجتماعی و مبارزه با ستم، رسالت همه انبیا و میراث مشترک رسول الهی است و حسین بن علی (ع) به دلیل دعوت به عدل و مبارزه با بی‌عدالتی، وارث همه انبیا است.^۸

آری! کسی که از تمامی انبیای بزرگوار، علی‌الخصوص خاتم انبیا و علی مرتضی (ع) و فاطمه الزهرا^۳ و حسن (ع) مجتبی (ع) ارث برده باشد، چکیده و عصارهٔ تمام انبیا و اولیا خواهد بود. از همین رو، امام حسین (ع) با دارا بودن این چنین پشتوانهٔ معنوی و الهی توانست اسلام پیامبر اکرم^۶ را احیا نماید و حوادث عاشورای ۶۱ هجری قمری را باشجاعت رقم بزند. با این پشتوانه معنوی است که

۵ - جواد محدثی، فرهنگ عاشورا، ص 460.

۶ - حدید (57) آیه 25.

۷ - مصباح کفعمی، ص 491.

۸ - برگرفته از سایت مرکز ملی پاسخگویی سؤالات دینی - پاسخگو

خون حق بر شمشیر باطل پیروز گشت و حضرت با نثار و ایثار جان و جوانان خود، مطلوب خود را که عدم انحراف اسلام بود؛ به دست آورد.

امام مهدی عج وارث تمامی پیامبران و امامان

امام مهدی ع به عنوان آخرین وصی پیامبر و دوازدهمین امام و کسی که خداوند او را به عنوان ذخیره خویش و منجی جهان و جهانیان انتخاب نموده، دارنده تمامی علوم و کمالات پیامبران و امامان پیش از خود است. او که عصاره خلقت پروردگار و انسان کامل و یگانه گیتی است، باید هم تجلیگاه همه خوبیها باشد. "السَّلامُ عَلَى مَهْدِيٍّ الْأَمِّمِ وَجَامِعِ الْكَلِمِ"^۹ او میراث دار تمامی شرایع و آیین های الهی است: "السَّلامُ عَلَى وَارِثِ الْأَنْبِيَاءِ، وَخَاتِمِ الْأَوْصِيَاءِ"^{۱۰}

این موضوع علاوه بر اینکه در زیارات امام مهدی ع نمودار است، در روایات متعددی هم اشاره شده است. احادیثی که از ائمه معصومین ع وارد شده اثبات می نماید همه علوم و دانش هایی که در نزد پیامبران الهی و ائمه معصومین بوده، به آخرین حجت الهی و دوازدهمین وصی پیامبر^۶ رسیده و حضرت مهدی ع وارث علوم انبیا و ائمه ع است:

عَلِيُّ بْنُ إِبْرَاهِيمَ عَنْ أَبِيهِ عَنْ حَمَّادِ بْنِ عِيسَى عَنْ حَرِيزٍ عَنْ زُرَّارَةَ وَ الْفَضِيلِ عَنْ أَبِي جَعْفَرٍ ع قَالَ إِنْ الْعِلْمَ الَّذِي نَزَلَ مَعَ آدَمَ ع لَمْ يُرْفَعْ وَ الْعِلْمُ يُتَوَارَثُ وَ كَانَ عَلِيٌّ ع عَالِمَ هَذِهِ الْأُمَّةِ وَ إِنَّهُ لَمْ يَهْلِكْ مِنْهَا عَالِمٌ قَطُّ إِلَّا خَلَفَهُ مِنْ أَهْلِهِ مَنْ عِلْمٌ مِثْلَ عِلْمِهِ أَوْ مَا شَاءَ اللَّهُ^{۱۱}

همچنین در برخی روایات نیز تصریح شده علاوه بر علوم الهی، برخی گنجینه های آسمانی که در دست پیامبران بوده نیز نزد امام حاضر و دیعه نهاده شده است:

أَيُّوبُ بْنُ نُوحٍ عَنْ صَفْوَانَ بْنِ يَحْيَى عَنْ شُعَيْبِ الْخَزَّازِ عَنْ ضُرَيْسِ الْكُنَّاسِيِّ قَالَ كُنْتُ عِنْدَ أَبِي عَبْدِ اللَّهِ ع وَ عِنْدَهُ أَبُو بَصِيرٍ فَقَالَ أَبُو عَبْدِ اللَّهِ ع إِنْ دَاوُدَ وَرِثَ الْأَنْبِيَاءَ وَ إِنْ سُلَيْمَانُ وَرِثَ دَاوُدَ وَ إِنْ مُحَمَّدٌ وَرِثَ سُلَيْمَانَ وَ مَا هُنَاكَ وَ

9- زیارت صاحب الامر ع منقول از ابن طاووس، مفاتیح الجنان

10 - همان

11 - امام باقر ع فرمود: علمی که با حضرت آدم ع نازل شد، برداشته نشد و علم به ارث می رود. علی ع عالم این امت بوده و حق این است که از خانواده ما هرگز عالمی نمیرد مگر آنکه کسی از اهلش که مثل علم او را بداند جایگزینش گردد یا آنچه را خدا خواهد - الکافی ج 1 ص 222 باب أن الأئمة ع ورثة العلم يرث بعضهم بعضا العلم

إِنَّا وَرِثْنَا مُحَمَّدًا صَ وَإِنَّ عِنْدَنَا صُحُفَ إِبْرَاهِيمَ وَ الْأَوَاحَ مُوسَى ۱۲

جالب آن است که حضرت ولی عصر عج از برخی از این موارد جهت اثبات حقانیت خود و اتمام حجت در هنگام ظهور بهره می گیرد.¹³ در حدیثی از امام صادق ع نیز آمده است که تمامی معجزات انبیاء در دستان امام مهدی عجل است:

ما مِنْ مُعْجَزَةٍ مِنْ مُعْجَزَاتِ الْأَنْبِيَاءِ وَالْأَوْصِيَاءِ إِلَّا وَيُظْهِرُ اللَّهُ تَبَارَكَ وَتَعَالَى مِثْلَهَا فِي يَدِ قَائِمِنَا، لَا تَمَامِ الْحُجَّةِ عَلَى الْأَعْدَاءِ ۱۴

علاوه بر ودایع انبیاء، امام مهدی میراث دار امانتهایی گرانبها از سلسله ائمه طاهرین نیز می باشد. از جمله این موارد می توان به کتاب جامعه علی ع و مصحف فاطمه س اشاره نمود که ائمه در احادیث متعدد به در دست داشتن آنها اذعان می نمودند.

حال سوال اینجاست که چه ویژگی در امام آخرین هست که او را حامل چنین میراث عظیمی نموده است؟ و او با این ودیعه گرانبها چه می کند؟ پاسخ این سوال را می توان از آیات قرآن کریم و روایات برداشت نمود. آری، گروهی در آخرالزمان می آیند که زمین و هرچه در آن است را به ارث می برند و این خواست خداوند و تمامی برگزیدگان الهی است:

وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ ۱۵

و نرید ان نمَن علی الذین استضعفوا فی الارض و نجعلهم ائمه و نجعلهم الوارثین ۱۶
وعدالله الذین آمنوا منکم و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم و لیمکن لهم دینهم الذی ارتضی لهم و لیبذلنهم من بعد خوفهم امناً یعبد و نفی لایشرکون بی شیئاً و من کفر بعد ذلک فاولئک هم الفاسقون ۱۷

12 - امام صادق ع فرمود: همانا داوود از پیامبران دیگر ارث برد و سلیمان از داوود ارث برد و محمد ص از سلیمان ارث برد و ما از پیامبر ارث بردیم و همانا نزد ماست صحف ابراهیم و الواح موسی - بحار الأنوار الجامعة لدرر أخبار الأئمة الأطهار ج 26 ص 183

13 - صندوق مقدس از دریاچه طبریه به دست وی - امام مهدی ع - آشکار می شود و آن را آورده، در پیشگاه مقدس او در بیت المقدس قرار می دهند و چون یهودیان آن را مشاهده می نمایند به جز اندکی، بقیه آنان ایمان می آورند - آیه الله صافی گلپایگانی، منتخب الاثر، ص 309 .

14 - "هیچ معجزه ای از معجزات انبیای الهی و اوصیای ایشان نمی باشد، مگر این که خداوند متعال برای اتمام حجت بر دشمنان، مثل آن را به دست قائم ما، ظاهر می سازد." - شیخ حر عاملی، إثبات الهداة، ج 3، ص 700، ح 137.

15 - سوره انبیاء آیه 105

16 - سوره قصص آیه 5

پیشوای این قوم برگزیده، آخرین ذخیره الهی و آخرین وصی آخرین پیامبر الهی است. اوست که می‌باید هر آنچه تمامی مردان الهی در اندیشه می‌پرورانده‌اند و آرزو داشتند، عملی کند. او در این راه دانشی کامل و توانایی وسیع می‌خواهد و به همین دلیل است که او میراث دار تمامی خوبیها از پیشینیان فرزانه است.

اوست که اسلام پیامبر آخرین محمد ص را در جهان استیلا می‌بخشد،
و طعم شیرین عدالت علوی را به مذاق تمامی مردمان می‌چشاند،
و حسین وار جان به کف نهاده در برابر ظلم و فساد قیام می‌کند،
و در آخر پرچم قسط و عدل را در سراسر زمین می‌گستراند.^{۱۸}

17 - سوره نور آیه 55

18 - در این مقاله از منابع زیر نیز استفاده شده است:

موعود، اردیبهشت 1387، شماره 87

موعود، فروردین و اردیبهشت 1384، شماره 52

سایت خبری آینده روشن

سایت مرکز ملی پاسخگویی به مسائل دینی